

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.10.2015, sp. zn. 29 Cdo 847/2015, ECLI:CZ:NS:2015:29.CDO.847.2015.1

Číslo: 86/2016

Právní věta: Žádost o osvobození od soudních poplatků, kterou účastník řízení podal až poté, kdy odvolací soud potvrdil usnesení, jímž soud prvního stupně zastavil odvolací řízení pro nezaplacení soudního poplatku, avšak dříve, než bylo rozhodnutí odvolacího soudu doručeno, není důvodem pro to, aby odvolací soud již vydané rozhodnutí změnil (nebo zrušil).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.10.2015

Spisová značka: 29 Cdo 847/2015

Číslo rozhodnutí: 86

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Poplatky soudní

Předpisy: § 170 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 9 předpisu č. 549/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání druhého žalovaného proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 10. 2014, sp. zn. 5 Cmo 487/2014.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 16. 12. 2013, č. j. 30 Cm 272/2013-42, ponechal v plném rozsahu v platnosti směnečný platební rozkaz ze dne 17. 10. 2013, č. j. 30 Cm 272/2013-23, jímž uložil žalovaným, aby společně a nerozdílně zaplatili žalobkyni (P. T. E., s. r. o.) částku 300 000 Kč s 6% úrokem od 1. 11. 2012 do zaplacení a částku 200 000 Kč s 6% úrokem od 1. 1. 2013 do zaplacení, směnečnou odměnu 1 650 Kč a náklady řízení.

2. Proti tomuto rozsudku podali žalovaní odvolání a současně požádali o osvobození od soudních poplatků.

3. Městský soud v Praze usneseními ze dne 12. 3. 2014, č. j. 30 Cm 272/2013-89 (ve vztahu k první žalované) a č. j. 30 Cm 272/2013-91 (ve vztahu ke druhému žalovanému), návrhy na přiznání osvobození od soudních poplatků zamítl.

4. Vrchní soud v Praze usneseními ze dne 24. 4. 2014, č. j. 5 Cmo 186/2014-106 a č. j. 5 Cmo 187/2014-110, usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

5. Nejvyšší soud usnesením ze dne 29. 7. 2014, č. j. 29 Cdo 2702/2014, 29 Cdo 2703/2014-134, odmítl dovolání žalovaných proti výše zmíněným usnesením odvolacího soudu.

6. Ústavní soud usnesením ze dne 12. 8. 2015, sp. zn. [IV. ÚS 3548/14](#), odmítl ústavní stížnost druhého žalovaného (J. P.) proti rozhodnutím, jimiž obecné soudy rozhodly ve věci poplatkové povinnosti jmenovaného.

7. Přitom zdůraznil, že „rozhodnutí o splnění zákonem stanovených předpokladů přiznání osvobození od soudních poplatků v konkrétním případě spadá do rozhodovací sféry civilních soudů; s ohledem na ústavně zaručený princip nezávislosti soudů (čl. 82 Ústavy) Ústavnímu soudu zásadně nepřisluší v tomto ohledu přehodnocovat jejich závěry. Případy, kdy Ústavní soud přistoupil k věcnému posouzení, jsou relativně výjimečné, a buď se týkají specifických otázek nebo se jedná o extrémní případy, v nichž došlo ke svévolnému výkladu ze strany obecných soudů, například nerespektováním kogentní normy či interpretací jsoucí v extrémním rozporu s principy spravedlnosti. Jinými slovy, takový extrémní případ může v souvislosti s rozhodnutím soudu ve věci osvobození od soudních poplatků založit toliko svévolná aplikace ustanovení § 138 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.), spočívající buď v absenci jakéhokoliv odůvodnění rozhodnutí anebo v rozhodnutí obsahujícím odůvodnění vybočující v extrémní míře z rámce vymezeného principu spravedlnosti“. Projednávaný případ však takovou anomálii nepředstavuje, když napadená rozhodnutí „civilních“ soudů, zejména soudu prvního stupně a odvolacího soudu, obsahují srozumitelná a celkově dostatečná odůvodnění, z nichž vyplývá, že stěžovateli nelze přiznat osvobození od soudních poplatků.

8. Městský soud v Praze usneseními ze dne 23. 5. 2014, č. j. 30 Cm 272/2013-115 a č. j. 30 Cm 272/2013-116, opětovně vyzval žalované, aby zaplatili (každý z nich) soudní poplatek za odvolání ve výši 25 080 Kč, a současně je poučil o tom, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, „bude odvolací řízení zastaveno“.

9. Konečně usnesením ze dne 23. 9. 2014, č. j. 30 Cm 272/2013-142, Městský soud v Praze – odkazuje na ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích – řízení o odvolání (obou) žalovaných proti rozsudku ze dne 16. 12. 2013, č. j. 30 Cm 272/2013-42, zastavil, jelikož žalovaní soudní poplatek za odvolání nezaplatili ani na základě (opakované) výzvy, jež jim byla doručena 28. 5. 2014.

10. Vrchní soud v Praze k odvolání druhého žalovaného usnesením ze dne 31. 10. 2014, č. j. 5 Cmo 487/2014-148, usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení ve vztahu mezi žalobkyní a druhým žalovaným. Odvolací soud – vycházející z ustanovení § 159a odst. 5 o. s. ř. – zdůraznil, že je vázán závěry, které soudy přijaly ve vztahu k žádosti druhého žalovaného o osvobození od soudních poplatků a že „žádný další návrh na poplatkovou moderaci neobdržel a bez návrhu ji nikdy ve sporném řízení přiznat nemůže“. Druhým žalovaným tvrzený „posun“ v majetkových poměrech pak vyhodnotil jako „okrajové povahy“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

11. Proti usnesení odvolacího soudu podal druhý žalovaný dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., maje za to, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodovací činnosti odvolacího soudu nebyla dosud řešena, totiž, zda „je soud povinen změnit, resp. zrušit své rozhodnutí v případě, kdy usnesení sice bylo vydáno, nicméně

nebylo vyhlášeno ani doručeno žádnému z účastníků, a to v situaci, kdy v mezidobí obdržel nové informace svědčící o tom, že vydané usnesení je v rozporu se zákonem“.

12. Dovolatel popisuje změny, ke kterým v průběhu času došlo a které vedly podle jeho názoru k podstatnému zhoršení jeho majetkových poměrů, a současně poukazuje na skutečnost, že nově požádal o osvobození od soudních poplatků. V této souvislosti odvolacímu soudu vytýká, že se „žádným způsobem nevypořádal s jeho podáním ze dne 5. 11. 2014 (rozuměj s novou žádostí o osvobození od soudních poplatků), které bylo odvolacímu soudu doručeno dříve, než bylo usnesení odvolacího soudu ze dne 31. 10. 2014 doručeno účastníkům řízení, tj. dříve, než byl soud tímto rozhodnutím vázán.

13. Dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a „věc vrátil zpět soudu prvního stupně k posouzení otázky, zda je dovolatel oprávněn k osvobození od soudního poplatku, či nikoliv“.

14. V průběhu dovolacího řízení (6. 3. 2015) žalobkyně změnila obchodní firmu na K.&S., s. r. o.; dovolací soud k této změně přihlédl při označení žalobkyně v záhlaví tohoto usnesení.

III.

Přípustnost dovolání

15. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2013) se podává z bodu 2., části první, článku II zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

16. Dovolání druhého žalovaného je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení otázky dovolatelem otevřené, týkající se výkladu ustanovení § 170 o. s. ř. v souvislosti s „novou“ žádostí účastníka řízení o osvobození od soudních poplatků.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

18. Podle ustanovení § 170 o. s. ř. soud je vázán usnesením, jakmile je vyhlásil; nedošlo-li k vyhlášení, jakmile bylo doručeno, a není-li třeba doručovat, jakmile bylo vyhotoveno (odstavec 1). Usnesením, kterým se upravuje vedení řízení, není však soud vázán (odstavec 2).

Podle ustanovení § 211 o. s. ř. pro řízení u odvolacího soudu platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud není stanoveno něco jiného.

Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.

19. Nejvyšší soud v první řadě předesílá, že již v usnesení ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. [29 Cdo 4239/2013](#), uveřejněném pod č. 49/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož nezmění-li se u účastníka (žadatele) poměry, ze kterých soud vycházel v usnesení, jímž zamítl jeho žádost o osvobození od soudních poplatků, nemůže účastník důvodně uplatnit obranu proti (následnému) usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku,

založenou na argumentaci, že předpoklady pro přiznání osvobození od soudních poplatků splňuje (srov. též např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2015, sp. zn. [29 Cdo 1924/2014](#)).

20. Zmíněný závěr se pak bez jakýchkoli pochybností uplatní i v poměrech projednávané věci, když druhý žalovaný přes opakovanou výzvu soudu prvního stupně soudní poplatek za odvolání neuhradil ani nepožádal o osvobození od soudních poplatků s tím, že v mezidobí se bez jeho zavinění zhoršily jeho majetkové poměry natolik, že oproti stavu, kdy byla jeho předchozí žádost o osvobození od soudních poplatků zamítnuta, mu aktuální majetkové poměry brání splnit poplatkovou povinnost.

21. Na výše uvedeném přitom není způsobilá ničeho změnit ani skutečnost, že v době po vydání dovoláním napadeného rozhodnutí (a před jeho doručením účastníkům řízení) dovolatel o přiznání osvobození od soudních poplatků (opětovně) požádal.

22. Z ustanovení § 170 odst. 1 o. s. ř. je zjevné, že upravuje okamžik, od něhož je soud vázán usnesením (vyjma usnesení, jímž se upravuje vedení řízení). Tento účinek (vázanost usnesením) nastává okamžikem, kdy soud usnesení vyhlásil, nebylo-li usnesení vyhlášeno, okamžikem, kdy bylo doručeno, a není-li třeba je doručovat, okamžikem, kdy bylo vyhotoveno. To mimo jiné znamená, že nebylo-li usnesení dosud doručeno (ani jednomu z účastníků řízení nebo jiné osobě, které se podle zákona doručuje), může je soud změnit nebo zrušit (srov. DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s.1142-1143).

23. Shora popsanou „možnost“ soudu změnit nebo zrušit usnesení, jímž (dosud) není vázán, však v žádném případě nelze vykládat jako „povinnost“ soudu „korigovat“ již vydané usnesení.

24. V poměrech projednávané věci tak (opožděný) návrh na přiznání osvobození od soudních poplatků nemůže být důvodem pro to, aby odvolací soud změnil (nebo zrušil) rozhodnutí, jímž potvrdil usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku.

25. Nad rámec shora uvedeného pak Nejvyšší soud dodává, že dovolatelem uváděné „změny“ v jeho majetkové situaci by ostatně ani nebyly důvodem pro to, aby otázka jeho poplatkové povinnosti byla řešena jinak.